

NYILAS KÁROLY
(1946–2024)

*“Tudjuk, hogy nem jöhet, mégis egyre várjuk,
Enyhíti hiányát, ha álmunkban látjuk.
Az ész megéri, de a szív soha,
Hogy egyszer majd mi is elmegyünk
Ahol Ő van oda.”*

Nem jó sokáig élni, mert nemcsak kellemes élményekben részesülhet az ember, hanem egyre gyakrabban kell megérjen szomorú eseményeket is. Egy év alatt négy kollégámat, barátomat vesztettem el. Alig kezdődött el-a 2024-es esztendő, rövid két napon belül kaptam a hírt, hogy nagyon közeli barátságban levő kollégám, Nyilas Károly hónapok óta húzóódó türelemmel viselt, a gyógyulásban reménykedő betegségben 2024. január 17-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Másnap pedig Éry Kinga halt meg.

Három éve, az Anthropologiai Közleményekben köszöntöttem Nyilas Károlyt 75. születésnapja alkalmából. Ott nagyon részletesen ismertettem életútját, ezért itt most csak összefoglalom az ott leírtakat.

1946. július 15-én a Szabolcs-Szatmár megyei Nagydoboson született. A kisvárdai gimnáziumban érettségizett, a Nyíregyházi Bessenyei György Főiskolán 1969-ben biológia-mezőgazdasági ismeretek és gyakorlatokból kapott diplomát. 1964-ben a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen biológia szakos középiskolai tanári diplomát kapott.

1972-ben házasságot kötött Medveczky Annamáriával, Orsolya és Kornél nevű gyermekeik születtek.

A nyírmadai általános iskolában tanított (1967–1970), majd a nyíregyházi főiskolán tanszéki munkaerő (1970–1973), tanársegéd (1973–1976), adjunktus (1976–1984), nyugdíjba vonulásáig docensi (1984–2012) beosztásban dolgozott.

A Nyíregyházi Főiskolán kívül előadásokat tartott a miskolci Nagy Lajos király Magánegyetemen, a pécsi Janus Pannonius Egyetemen, a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Főiskolán, az Országos Képzési Jegyzék Gyógyszertári asszisztens kurzusban.

A Nyíregyházi Főiskolán személyügyi vezető (1983–1991), az Állattani Tanszék megbízott vezetője, a Biológiai Intézet csoportvezetője, intézetvezető, a Tudományos Diákkör vezetője, a Főiskolai Tanács tagja, a Polgárvédelmi Szervezet vezetője, a XXIII. Országos Diákköri Konferencia Természettudományi szekciójának szervezője (1967), a

Természettudományi Társulatnak tagja (1970-től, 1974-től több cikluson át a Társaság Szatmár-Bereg megyei csoport Biológiai szakosztályának titkára, négy cikluson át a Magyar Biológiai Társaság Embertani Szakosztályának vezetőségi tagja, átszervezéséig a Debreceni Akadémiai Bizottság Humánökológiai Munkaközösségének társelnöke volt.

Tudományos tevékenysége a rétközi általános és középiskolás fiatalok testi fejlettségének vizsgálatával kezdődött. „A demecseri 6–18 éves tanulók antropológiai vizsgálata” címmel szakdogozatot írt, 1979-ben „Egy földrajzi tájegység (a Rétköz) 6–14 éves általános iskolai tanulók összehasonlító testfejlettségi vizsgálata” című, summa cum laude minősítéssel megvédett doktori értekezést készített. Megvédésre nem került kandidátusi értekezést „A rétközi gyermekek testi fejlettsége, biológiai státusa címmel készített. Vizsgálta a Szabolcs-Szatmár megyei értelmi fogyatékosokat, vezette a Felső-Tisza vidék és Rétköz népességének populációgenetikai kutatását (OTKA pályázat, 1988), részt vett „Az Észak-Tiszántúl honfoglalás kori és Árpád-kori népességének rekonstrukciója csontvázletek alapján” c. kutatásban (OTKA pályázat, 1991), valamint bekapcsolódott Gyenis Gyula obezitás vizsgálatába (OTKA pályázat, 1995). 138 szakcikkre jelent meg, 194 szakelőadást és 256 ismeretterjesztő előadást tartott.

Szovjetunióban Ungváron (1972, 1974, 1980), Romániában Bakuban (1977), Csehszlovákiában Usti Nad Laben-ben, Kassán (1979, 1990), Finnországban, Kajaan (1986), Olaszországban Messinában (1990), Dániában Skiveben (1988), Kanadában Torontóban és Montrealban (1986) volt tanulmányutakon.

Kitüntetései: Magyar Honvédelmi Szövetség Kiváló munkáért bronz és ezüst fokozata, Miniszteri dicséret, Honvédelmi érdemérem, Besenyei emlékérem, Hortobágyi Tibor emlékérem, Nagydobosért emlékérem, Kiváló oktató kitüntetés.

A megemlékezést követő összeállítás célja a közelmúltban meghalt kollégánk munkásságának a megőrzése. A teljes publikációs jegyzékét sajnos nem lehet összeállítani, mert a szerző hagyatékában semmilyen, annak megállapítására vonatkozó feljegyzés nem maradt. Az itt közölt publikációk részben a családtól kapott információkon, az interneten nyomon követhető adatokon, a különböző publikációk irodalomjegyzékén, a nyíregyházi főiskola évkönyveiben megtalálható adatok alapján készült. Az említett helyeken fellelhető publikációk bibliográfiai adatai esetenként hiányosak, azért az alábbiakban feltüntetett publikációk némelyikénél szintén előfordulnak ezek a hiányosságok.

Nyilas Károly elévülhetetlen érdeme, hogy a Nyíregyházi Főiskolán, és utódján az egyetemen a Rajkai Tibor által bevezetett biológiai antropológiai oktatás és kutatás megmaradt és tovább fejlődött, és tanítványait közül is volt és van, aki az Ő munkáját folytatja. Személyében egy szorgalmas kollégát, mindig víg kedélyű barátot veszítettünk el. Több alkalommal hívott meg, hogy előadást tartsak az általa vezetett tudományos diákkör tagjainak. Ilyenkor mindig tapasztaltam határtalan vendégszeretetét, a tanárok és hallgatók között kialakult családias légkört. Irántam tanúsított figyelmessége ismeretségünk egész ideje alatt, az engem ért tragikus körülmények közben is megnyilvánult. Ezt soha nem lehet elfelejteni. Tudtuk, hogy józan és egészséges élete ellenére kialakult nyelősőrákja, súlyos betegsége volt, de halála előtt pár héttel még jó leleteiről tájékoztatott, joggal bizakodott gyógyulásában. Ezért volt megdöbbentő halálának híre.

Karcsi, nem, Te nem haltál meg, csak aludni mentél, és ha tested el is porlad, bízunk abban, hogy nemes lelkeddel még találkozni fogunk! Úgy érezzük ma is köztünk vagy és ez a biztosíték arra, hogy nagyon sokáig nem felednek el volt kollégáid, tanítványaid, barátaid. Adjon az Isten nyugodalmat lelkednek!

Farkas L. Gyula

Nyilas Károly bibliográfiája

- Bakó, A., Nyilas, K., G. Szabó, T. (1993): *Fogalomáliák értelmi fogyatékos gyermekeknél*. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Kórtani Tanszéke 40 éves Jubileumi Tudományos Ülése, Budapest, 1993. 03. 05.
- Bakó, A., Firtkó, Zs., G. Szabó, T., Nyilas, K. (1995): *Középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek fogalomáliái*. MTA Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tud. Testület IV. Közgyűlése. 1995. szept. 30. Nyíregyháza.
- Bakó, A., Nyilas, K., G. Szabó, T. (1995): *Középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek testi fejlettsége*. MTA Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tud. Testület IV. Közgyűlése. 1995. szept. 30. Nyíregyháza.
- Bakó, A., G. Szabó, T., Nyilas, K. (1992): *Some head measurements and teeth anomalies of mentally handicapped children*. Scientific Conference of the Anthropology-Paediatric Section. Debrecen. 1992. Abstracts, 24.
- Bakó, A., G. Szabó, T., Nyilas, K. (1992): *Fogazatrendellenességek és néhány fejméret alakulása*. MGYSZ.XX. Országos Szakmai Konferencia, Miskolc, 1992. Abstracts, 15.
- Farkas, Gy., Nyilas, K. (1988): Head measurement parameters at 3 to 18 years old Hungarian children. *Acta Biologica Szegediensis*, 34: 129–153.
- Farkas, L.Gy., Nyilas, K. (1995): Adatok a békéscsabai fejméreteiről. *Anthropologiai Közlemények*, 3: 149–157.
- Farkas, L.Gy., Nyilas, K. (1995/96): Characteristic parameters of head measurement in Hungarian children aged 3-18 years. *Acta Biologica Szegediensis*, 41: 73–82.
- Farkas, L.Gy., Nyilas, K. (1996): *A 3–18 éves magyar fiatalok néhány fejméretének jellemző paraméterei*. Fogszabályozás és embertan c. konferencia, Szeged, 1996. szeptember 2–8. Előadás összefoglalók. Abstracts.
- Gönczi, A., G. Szabó, T., Nyilas, K. (1987): A téglási gyermekek növekedése Rajkai index elemzése alapján. *Acta Biologica Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis*, 1987: 17–25.
- Gönczi, A., Nyilas, K. (1993): *A gyermekek testfejlettségének változása az elmúlt 40 évben egy Hajdú-Bihar megyei településen (Téglás)*. KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Budapest.
- G. Szabó, T., Gönczi, A., Nyilas, K. (1992): *Change in the children's body development during the last 40 years in a village in Hajdú-Bihar country*. Scientific Conference of the Anthropology-Paediatric Section. Debrecen. 1992.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (1993): *Főiskolai hallgató nők fejlettségének alakulása 1964 és 1984 évek között*. KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Budapest.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (1994): *Growth and development of mentally deficient children*. *Teaching of Human Biology*. József Attila University Szeged, Hungary. 24–25. June, 1994.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (1994): *Biológia érettségi és egyetemi-főiskolai felvételi előkészítő feladatok*. Art-East. Kft., Nyíregyháza. pp. 219.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (1995): *Biológia*. Budapest. pp. 217.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (1996): *A nyíregyházi tanárképző főiskolások növekedési tendenciái*. MTA Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tud. Test. ülése, Nyíregyháza.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (1996): *The physical development of mentally retarded children Szabolcs-Szatmár-Bereg*. Natural Endowment and Possibilities in Human Growth. Veszprém.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (1997): Secular trend in Eastern Hungary. *Acta Biologica Szegediensis*, 42: 315–319.
- G. Szabó, T., Nyilas, K., Laskay, É. (1992): Szabolcs-Szatmár-Bereg megye értelmi fogyatékos gyermekeinek testfejlettsége egy évtized távlatában. *Acta Biologica Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis*.
- G. Szabó, T., Nyilas, K., Szilágyi, K. (1994): Secular trend in the eastern part of Hungary. *Humanbiologia Budapestinensis*, 24: S41–42.
- G. Szabó, T., Nyilas, K., Szilágyi, K. (1996): *A testi fejlődés tendenciái a besztereci gyermekek körében*. A Pediátriai-Antropológiai Szekció tudományos ülése, Budapest, 1996. ápr. 26–27.

- G. Szabó, T., Nyilas, K., Szilágyi, K., Szathmáry, L., Tóth, I. (1994): *A besztereci 7–14 éves gyermekek testi fejlettsége*. MTA Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tud. Test. Közgy. Előadaskivonat, Nyíregyháza, 42.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (1992): Főiskolai hallgatók testi fejlettségének alakulása 1964 és 1984 évek között. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények, 1992:* 121–129.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (2001): *Secular growth changes in the eastern towns of Hungary*. Children and youth at the beginning of the 21 Century, Kőszeg, 2112.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (2001): *Testlakati jellemzők a besztereci gyermekek körében*. Magyar Tudomány Napja. Nyíregyháza, 2001. okt. 29.
- G. Szabó, T., Nyilas, K. (2001): Humánbiológiai kutatások a rétközi Beszterec községben II. Testfejlődés-növekedés a község gyermekei körében. *Természettudományi Közlemények, 4:* 75–93.
- G. Szabó, T., Nyilas, K., Laskay, É. (1992): Szabolcs-Szatmár-Bereg megye enyhe értelmi fogyatékos gyermekeinek testfejlettsége – egy évtized távlatában. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények, 13:* 131–153.
- G. Szabó, T., Hadházy, T., E. Bogdán, K., H. Tóth, Á., Kiss, F., Nyilas, K., Simkocsics, A., Valolner, J., Iszaj, F. (2000): *Természettudományi alapismeretek: matematika, fizika, kémia, antropológia, környezettudomány*. Bessenyei Könyvkiadó, Nyíregyháza. pp. 480.
- G. Szabó, T., János, I., Nyilas, O., Barkaszi, M. (2007): *Egy Szatmári település (Vámosoroszi) gyermekeinek néhány szocioökonómiai jellegzetessége és antropológiai paramétere*. MTA Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tud. Test. ülése. 2007: 67–78.
- Nagy, I., Nyilas, K. (2003): *Az ember biológiája és egészségtana*. Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest. pp. 464.
- Nyilas, K. (1977): A 6–18 éves demecseri tanulók antropológiai vizsgálata. *Acta Biologica Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, 7:* 87–139.
- Nyilas, K. (1978): A liberális antropológia alkonya. Sigmund Freud és Ferenczi Sándor. *Világosság, 19:* 628.
- Nyilas, K. (1978a): *Egy földrajzi tájegység (a Rétköz) 6–14 éves általános iskolai tanulóinak összehasonlító testfejlettségi vizsgálata*. Doktori értekezés, KLTE, Debrecen.
- Nyilas, K. (1980): A Rétkör általános iskoláskorú tanulóinak néhány fejmérete egy keresztmetszeti vizsgálat alapján. *Acta Biologica Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, 8/D:* 149–240.
- Nyilas, K. (1981): Egy földrajzi tájegység (a Rétköz) 6–14 éves általános iskolás tanulóinak összehasonlító testfejlettségi vizsgálata. *Abstracts of CAC*. pp. 91–92.
- Nyilas, K. (1982): A rétközi általános iskoláskorú tanulók fejméreteinek összehasonlító vizsgálata. *Acta Biologica Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, 9:* 109–172.
- Nyilas, K. (1982): Egy földrajzi tájegység, Rétköz 6–14 éves általános iskolás tanulóinak testi fejlettsége. *Humanbiologia Budapestinensis, 12:* 139–144.
- Nyilas, K. (1987): *A rétközi gyermekek testi fejlettsége, biológiai státusa*. Kandidátusi értekezés. pp. 156.
- Nyilas, K. (1988): Head and face measurements in children living in three main regions of Szabolcs-Szatmár county: Rétköz, Nyírség and Szatmár-Bereg. *Anthropologiai Közlemények, 31:* 41–47.
- Nyilas, K. (1992): A nyírségi gyermekek néhány test- és fejmérete. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények, 13/B:* 155–180.
- Nyilas, K. (1992): A Szatmár-Beregi síkságon élő gyermekek test- és fejméreteinek az óvodás és általános iskolás korban. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények, 13/B:* 181–208.
- Nyilas, K. (2007): Kelet-magyarországi fiatalok fejméretei ismételt vizsgálatok alapján. *Folia Anthropologica, 6:* 29–44.
- Nyilas, K., Bakó, A., G. Szabó, T. (1992): Adatok értelmi fogyatékos leányok fogazati anomáliáiról és néhány fejméretéről. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények, 13/B:* 209–219.

- Nyilas, K., Gönczi, A. (1982): Értelmi fogyatékos gyermekek néhány bölérendszeri sajátossága. *Acta Biologica Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis*, 9: 173–188.
- Nyilas, K., Gönczi, A. (1987): Az axiális trirádusok száma a rétközi gyermekeknél. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis*, 5–7.
- Nyilas, K., Nyilas, Kné (1985): A vásárosnaményi óvodások antropológiai vizsgálata. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis*, 10/F: 155–181.
- Nyilas, K., G. Szabó, T. (1997): Data on the head size of young people of Nógrád county (Hungary). *Acta Biologica Szegediensis*, 42: 265–269.
- Nyilas, K., G. Szabó, T., Bakó, A. (1992): Adatok értelmi fogyatékos leányok fogazati anomáliáiról és néhány fejméretéről. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények*, 204–219.
- Nyilas, K., G. Szabó, T., Domina, R. (2006): *Sizes of children's heads living in Eastern Hungary on basis of measurement*. 15th Congress of the EAA. Man and environment. Budapest.
- Nyilas, K., G. Szabó, T., Kiss, F. (2000): Betekintés a Nyiregyházi Főiskola Állattani és Környezetanulmányi tanszékein folyó munkába. *A biológia tanítása*, 8: 5–13.
- Nyilas, K., Medveczky, A. (1987): A négyujjas redő, a Sydney-redő, valamint a szekunder redők gyakorisága a rétközi gyermekeknél. *Acta Biologica Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis*, 9–15.
- Nyilas, K., Ny. Medveczky, A. (1990): A nagyhalászi gyermekek dermatoglyphiai vizsgálata. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények*, 12: 61–83.
- Nyilas, K., Nagy, I. (1992): *Az ember biológiája és egészségtana*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. pp. 164.
- Nyilas, K., Nagy, I. (2001): *Az ember biológiája és egészségtana*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. pp. 164.
- Nyilas, K., Nagy, I. (2003): *Az ember biológiája és egészségtana*. Nemzeti tankönyvkiadó, Budapest. pp. 164.
- Nyilas, K., Nyilas, Kné (1985): A Vásárosnaményi óvodások antropológiai vizsgálata. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis*, 155–181.
- Nyilas, K., G. Szabó, T. (1995): *Adatok a közepesúlyos értelmi fogyatékos gyermekek fejméreteiről*. Magyar Gyógyneveléstudományi Egyesület XXIII. Országos Szakmai Konferenciája. Eger, 1995. Jún. 22–24.
- Nyilas, K., G. Szabó, T. (1996): *Variations and relationship of dental anomalies and mental deficiency*. Natural Endowments and Possibilities in Human Growth. Veszprém, 1996.
- Nyilas, K., G. Szabó, T. (1997): Data on the head sizes of young people in Nógrád County (Hungary). *Acta Biologica Szegediensis*, 42: 265–269.
- Nyilas, K., G. Szabó, T., Szilágyi, K., Szathmáry, L., Tóth, I. (1994): *3–18 éves gyermekek testfejllettsége a rétközi városokban*. MTA Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tud. Testület Közl. Előadáskivonat. Nyiregyháza, 43.
- Nyilas, K., G. Szabó, T., Szilágyi, K., Szathmáry, L., Tóth, I. (1994): The body development of the 3–18 year old children in the towns (Kisvárd, Nagyhalászan and Ibrány) of Rétköz. *Humanbiologia Budapestensis*, 24: S–52.
- Nyilas, K., Szilágyi, K., G. Szabó, T., Balog, Á., Bedő, M. (1992): Humánbiológiai kutatások egy rétközi Beszterec községben: I. Egy rétközi népesség (Beszterec) néhány demográfiai jellemzője és azok alakulása. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények*, 13: 73–102.
- Nyilas, K., Szilágyi, K., G. Szabó, T., Balog, Á., Bedő, M. (1992): Humánbiológiai kutatások egy rétközi Beszterec községben. II. A besztereci népesség halandósági viszonyai 1824–1976 között. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények*, 13.
- Nyilas, K., Tóth, L. (1980): A rétközi gyermekek pigmentáció-jának és a lányok menarchekorának számítógépes feldolgozása. *Acta Biologica Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis*, 8/D: 103–148.
- Szilágyi, K., Nyilas, K., G. Szabó, T., Szathmáry, L. (1993): *Humán populációgenetikai kutatások az Erdőháton és a Rétközben*. MGHT Populációgenetikai Szekciója, Budapest. 1993. 02.

- Szilágyi, K., Nyilas, K., G. Szabó, T., Tóth, I. (1992): Halálozási viszonyok és halálokok a gyermek és ifjúkorban, egy rétközi népességben. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények*, 13.
- Szilágyi, K., Nyilas, K., G. Szabó, T., Bedő, M. (1992): A besztereci népesség halandósági viszonyai 1824-1976 között. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények*, 13.
- Szilágyi, K., Tóth, I., Nyilas, K., G. Szabó, T. (1992): Humán biológiai kutatások a rétközi Beszterec községben II. A besztereci népesség halandósági viszonyai 1824-1976 között. *Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, Természettudományi Közlemények*, 13: 103–120.
- Szilágyi, K., Tóth, I., Nyilas, K., G. Szabó, T. (1992): *Mortality conditions and causes of death in the range of 0–19 years in the Beszterec population in Rétköz*. Scientific Conference of the Anthropology-Paediatric Section. Debrecen. 1992. Abstracts, 6.

Felhasznált irodalom

- Balogh, Á. (2017, Szerk.): *A Nyíregyházi Főiskola 55. éve*. Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza. pp. 273.
- Balogh, Á. (2019, Szerk.): *A Nyíregyházi Főiskola arcképcsarnoka*. Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza. pp. 158.
- Farkas, L.Gy. (1995): A történeti embertani kutatások helyzetének alakulása Magyarországon az utolsó 50 évben. *Anthropologiai Közlemények*, 59: 13–19.
- Farkas, L.Gy. (2018): Változások 1990 és 2017 között a magyar biológiai antropológiában. *Anthropologiai Közlemények*, 59: 79–93.
- Farkas, L.Gy., Dezső, Gy. (1994): *A magyar antropológia története a kezdettől napjainkig*. JATE Press, Szeged. pp. 93.

Farkas L. Gyula